

Kilder og baggrund for politikpapirerne

Her finder du et udsnit af de kilder og fakta, der understøtter politikpapirerne på siden "[Det mener Apotekerforeningen](#)" på www.apotekerforeningen.dk.

Hvis du har spørgsmål til kilder eller fakta, er du meget velkommen til at kontakte Apotekerforeningens analysechef Per Nielsen, på pni@apotekerforeningen.dk.

Udviklingen af det nære sundhedsvæsen

Alle kompetencer skal i spil, og der skal mere fokus på medicinsikkerhed og forebyggelse

- "Sundhedsvæsenet skal igennem en omstilling, hvor det nære sundhedsvæsen skal løftes, så borgerne sikres højere og mere ensartet kvalitet i behandling og pleje. Det har alle Folketingets partier besluttet med aftalen om en sundhedsreform." "Apotekerne spiller en vigtig rolle i det nære og sammenhængende sundhedsvæsen og sundhedsreformen lægger op til, at apotekerne skal løse flere opgaver." Kilde: "[Aftale af 20. maj 2022 om en Sundhedsreform](#)".
- Læs mere om, hvordan apotekerne kan være med til at styrke fremtidens sundhedssektor" i "[Apotekerne i fremtidens sundhedsvæsen - 10 indsatser om medicinsikkerhed og forebyggelse](#)".
- "Dosispakket medicin giver bedre medicinsikkerhed og bedre tid til pleje.": Kilde: [Pressemeddelelse: Dosispakket medicin frigiver tid](#).
- [Det Fælles Medicinkort, FMK, understøtter dosisdispensering](#).
- "I 2040 ventes antallet af personer på 80 år at være fordoblet i forhold til i dag. Alene over de næste fem år bliver der cirka 140.000 flere borgere over 70 år i Danmark." Kilde: "[Kommissorium for udvalg om det nære og sammenhængende sundhedsvæsen](#)." (2016)
- "Forkert brug af medicin resulterer hvert år i 100.000 indlæggelser og op mod 5.000 dødsfald.": Kilde: Pharmakon, 2006: "[Evidensrapport 7 - Kortlægning af lægemiddelrelaterede problemer](#)".
- "Utilsigtede hændelser med medicin udgør i dag den største andel af rapporteringer til Styrelsen for Patientsikkerhed." Kilde: "[Årsberetning om Dansk Patientsikkerhedsdatabase 2020](#)".
- "700.000 borgere tager mere end 5 lægemidler": Kilde: Apotekerforeningens nyhedsbrev af 19. december 2012: "[700.000 danskere er polyfarmacipatienter](#)".
- "Risikoen for lægemiddelrelaterede problemer stiger i takt med antallet af lægemidler": Kilde: Pharmakon, 2012: "[Konsekvenser af lægemiddelrelaterede problemer](#)".
- "Der er store offentlige besparelser og menneskelige gevinster ved, at borgere, der bruger mindst 5 lægemidler, får en medicin gennemgang": Kilde: Pharmakon, 2002: "[Forebyggelse af lægemiddelrelaterede problemer gennem Apotekets Ældre Service](#)".
- "Ved at sikre, at borgerne tager deres medicin rigtigt, bliver behovet for lægekontakter og hospitalsindlæggelser mindre": Kilde: PWC, 2012: "[Sparede sundhedsudgifter ved apotekernes sundhedsfaglige indsats](#)".

Samarbejde med kommuner om medicinsikkerhed på plejehjem og bosteder

Kommunerne skal bruge apotekernes viden om medicin langt mere til gavn for borgerne

- "[Apotekets undervisning forhindrer medicinfejl](#)" (Farmaci 2021)
- "Op mod 40 procent af alle indlæggelser af ældre på medicinske afdelinger er medicinrelaterede." Kilde: Sundhedsstyrelsen, 2011: "[Styrket indsats for den ældre medicinske patient – fagligt oplæg til en national handlingsplan](#)".

Stop for uhensigtsmæssig medicin

Ingen borgere skal have mere medicin end nødvendigt

- "Læge og apotek kan ved lokalt samarbejde udpege borgere med uhensigtsmæssig medicin, og apoteket kan efter aftale med lægen hjælpe borgeren ud af uhensigtsmæssig behandling." Kilde: Farmaci marts 2021: "[Samarbejde mellem apotek og læge fremmer seponering](#)" og Pharmakon: "[Farmaceutens rolle og opgaver ved seponering af medicin – et scoping-review](#)" (2021).
- "700.000 borgere tager mere end 5 lægemidler. Risikoen for at opleve lægemiddelrelaterede problemer stiger, jo flere lægemidler man bruger." Kilde: Apotekerforeningens nyhedsbrev af 19. december 2012: "[700.000 danskere er polyfarmacipatienter](#)".
- "Der er store menneskelige gevinster og offentlige besparelser ved at stoppe uhensigtsmæssig medicinering": Kilde: Pharmakon "[Konsekvenser af lægemiddelrelaterede problemer](#)" (2012) og "[Forebyggelse af lægemiddelrelaterede problemer gennem Apotekets Ældre Service](#)" (2002).
- "Flere multisyge får fjernet overflødige lægemidler, når de får gennemgået deres medicin af en farmaceut." Kilde: Pharmakon (2019): "[Effekt af medicingennemgang leveret af apotek](#)".
- "Internationale erfaringer viser besparelser for samfundet ved at stoppe unødvendig medicin, især via færre sundhedsudgifter til hospitalsindlæggelser og færre lægebesøg." Kilde: D-PRESCRIBE (2020): "[Economic Evaluation of Sedative Prescribing in Older Adults by Community Pharmacists](#)" og "[Cost-Effectiveness of Pharmacist-Led Deprescribing of NSAIDs in Community-Dwelling Older Adults](#)".
- "Op mod 100.000 årligt bliver hvert år indlagt på grund af medicinproblemer, der kunne være forhindret." Kilde: Pharmakon (2006): "[Evidensrapport 7 - Kortlægning af lægemiddelrelaterede problemer](#)".
- "Op mod 40 procent af alle indlæggelser af ældre på medicinske afdelinger er medicinrelaterede. Halvdelen kan forebygges." Kilde: Sundhedsstyrelsen (2011): "[Styrket indsats for den ældre medicinske patient – fagligt oplæg til en national handlingsplan](#)".

Maskinelt dosispakket medicin

Stort potentiale for at dosispakket medicin kan øge medicinsikkerheden og frigive plejeresressourcer

- "Maskinel dosispakning reducerer antallet af medicinfejl fra 18.000-40.000 fejl per million manuelle dispenseringer til kun 2 fejl per million dosisposer." Kilde: [Faktaark om dosispakket medicin](#)
- "Danmark halter bagud i brugen af maskinel dosispakning af borgeres medicin i forhold til nabolandene." Kilde: Danmarks Apotekerforenings Nyhedsbrev 30. maj 2022: [Stort potentiale for at dosispakket medicin kan øge medicinsikkerheden og frigive plejeresressourcer](#)
- "Hvis Danmark doserede medicin maskinelt lige så ofte som i Sverige, kunne det frigive 850 sygeplejersker og SOSU-assistenten". Kilde: [Pressemeddelelse: Dosispakket medicin frigiver tid.](#)
- [Aalborgs erfaringer med at udbrede dosispakket medicin](#)
- [Det Fælles Medicinkort, FMK, understøtter dosisdispensering.](#)

Opstart af behandling på apoteket

Borgere, der kommer på apoteket med akutte problemer indenfor visse områder, skal kunne få hjælp til hurtig opstart af behandling med receptpligtige lægemidler

- "Muligheden for farmaceutisk ordination kendes i forskellige udgaver fra andre lande, herunder Storbritannien, USA og Canada." Kilde: Nissen, L. (2011). "[Pharmacist prescribing: What are the next steps?](#)" *American Journal of Health-System Pharmacy*, 68(24), 2357–2361".
- Lægemiddelstyrelsens og Styrelsen for Patientsikkerheds rapport "[Udlevering af receptpligtige lægemidler. Mulige modeller for farmaceuters og farmakonoms udlevering af receptpligtige lægemidler uden recept](#)" (okt. 2017) beskriver 5 forskellige modeller.
- Det første år med genordination fra 1. juli 2019 til 30. juni 2020 genordinerede apotekerne medicin 17.750 gange. Kilde: "[Genordination på apoteket bruges mest til p-piller, blodtryksmedicin samt astma- og KOL-medicin](#)". Se også "[Genordination kortlagt i ny undersøgelse](#)" (Farmaci 2021).
- Debatindlæg 2022: "[Opgaver skal løses hvor det giver mening](#)".

FMK - Fælles Medicinkort

Patientsikkerheden skal styrkes via FMK

- "Fejl i medicineringen er et stort problem. Mange af fejlene skyldes manglende overblik over, hvilken medicin der er udskrevet og udleveret til borgeren." Kilde: *Pharmakon*, 2012: "[Konsekvenser af lægemiddelrelaterede problemer](#)", *Pharmakon*, 2006: "[Evidensrapport 8 – Patientsikkerhed og medicineringsfejl](#)" og *Pharmakon*, 2008: "[Evidensrapport 9 – Interventioner til forbedring af compliance og concordance i forbindelse med lægemiddelbehandlinger](#)".

Se også Sundhedsdatastyrelsens "[Baggrund for FMK](#)"

Generisk ordination

Generiske navne på medicin vil føre til mindre forvirring og større tryghed

- "Lægerne ønsker f.eks. også generisk ordination og sammen arbejder vi for mulige justeringer i processen fra lægens ordination til apotekets medicinudlevering." Kilde: Leder i Ugeskrift for Læger oktober 31. oktober 2016: "[Det skal være nemt at huske navnet på lægemidler](#)", debatindlæg i Dagens Pharma den 20. august 2019: "[Nyt system for receptudskrivning vil lette lægers arbejde og øge patientsikkerheden](#)" og Lægeforeningens lægemiddelpolitik "[Lægemidler – behandling med omtanke](#)" 2021.
- Apotekernes forslag om bedre arbejdsdeling om recepten: "[Afskaf recepten – lad apoteket udlevere fra lægens ordination](#)".

Vaccination på apotek

Vaccination på apoteket løfter folkesundheden

- "Op mod 1 million borgere smittes i Danmark ved influenza-epidemier, og hvert år dør i gennemsnit ca. 1-2.000 borgere i Danmark af komplikationer som følge af influenza." Kilde: Sundhedsstyrelsen om [Influenzavaccination](#).
- I sæson 2019/2020 var vaccinationsraten for ældre over 65 år på 52 procent i Danmark. I 2021/2022 var vaccinationsraten for ældre over 65 år steget til 78 procent. Kilde: [Statens Seruminstitut](#).
- "Apotekerne vaccinerede mere end 500.000 borgere mod influenza, pneumokok eller Covid-19 i sæsonen 2021/2022." Kilde: [Apotekerforeningens nyhedsbrev om vaccination januar 2022](#).
- "Apotekerne i lande som Belgien, Estland, Frankrig, Grækenland, Irland, Italien, Norge, Portugal, Schweiz, Storbritannien, Tyskland, USA og Australien vaccinerer." Kilde: FIP: "[An overview of pharmacy's impact on immunisation coverage, global survey](#)", 2020, og "[PGEU Statement on Flu Vaccination 2021-22](#)".

Vederlagsfri sygehusmedicin

Patienter i ambulant behandling skal have mulighed for at hente deres sygehusmedicin på det lokale apotek

- "I Irland har der siden 1996 eksisteret en ordning, hvor patienter i behandling med højt specialiserede lægemidler som kemoterapi, immunterapi og nu også biologiske lægemidler kan afhente deres medicin på apoteker": Kilde: HSE Ireland: "[What is the role of PCRS? - High Tech Drugs \(HTD\)](#)".
- Aftale om vederlagsfri udlevering af MRSA-medicin i [Region Hovedstaden](#), i [Region Syddanmark](#) og i [Region Midtjylland](#)
- Aftale om vederlagsfri udlevering af medicin mod prostatakræft i [Region Syddanmark](#)

Apotekerloven fra 2015

Apotekerloven fra 2015 sikrer bedre hjælp til medicinbrugerne og flere apoteker, men presser økonomien

Den 1. juli 2015 trådte en ny apotekerlov i kraft. Se nyhedsbrev af 24. juni 2015: "[Apoteker sikrer sundhedsfaglighed og øger tilgængelighed i byerne – men yderområder og vagt presses](#)."

- "Der er kommet over 210 nye apoteker landet over – en stigning på 67 procent. 40 mindre byer har nu fået eget apotek." og "Der er kommet markant øget konkurrence om kunderne, længere åbningstider og rekordlave ventetider." Kilde: Apotekerforeningens Nyhedsbrev 9. november 2021: "[Reform har sikret danskerne lettere adgang til lægemidler, lavere priser og bedre service](#)".
- "Apotekerloven beskar den økonomiske ramme til at drive apoteker mærkbart. Rammestyningen levner ikke apotekerne mulighed for at tjene ind til at dække de øgede omkostninger. Det presser økonomien for især små apoteker i landdistrikter" Kilde: nyhedsbrev 14. januar 2020: "[Der kan snart blive længere til apoteket](#)".
- "Medicinproblemer har store omkostninger for den enkelte og samfundet." Kilde: *Pharmakon*, 2012: "[Konsekvenser af lægemiddelrelaterede problemer](#)".
- "En ny arbejdsgruppe beskrev i 2021 udfordringerne i den gældende økonomiregulering". Kilde: Sundhedsministeriet, 2021: "[Den økonomiske styring af apotekssektoren](#)".

Ulighed i medicin

Alle skal have råd til nødvendig medicin

Argumenterne bygger på Danmarks Apotekerforenings publikation "[Ulighed i medicin](#)".

- "I løbet af et tilskudsår er der store udsving i den betaling, man selv har for medicin." Kilde: Apotekerforeningens nyhedsbrev af 7. januar 2014: "[Udjævnet tilskud kan fjerne voldsomme udsving i medicinudgifter](#)".
- "Apotekerne oplever ofte, at der er borgere, som af økonomiske årsager forlader apoteket uden medicin. Ifølge en undersøgelse fra 2020 oplever 44 procent af apotekerne det en eller flere gange dagligt. Det skyldes i de fleste tilfælde, at de er startet forfra på et nyt tilskudsår og skal betale hele udgiften selv." Kilde: Apotekerforeningens nyhedsbrev af 7. august 2020: "[Flere danskere har svært ved at betale deres medicin](#)".
- "Borgere med lav eller ingen uddannelse bruger mere medicin end andre." Kilde: Rapport fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd af 15. oktober 2013: "[Stor forskel i danskernes medicinforbrug](#)".
- Beretning afgivet af Sundheds- og Ældreudvalget den 30. maj 2017 om udjævnet egenbetaling: [Beretning om medicintilskud](#)
- "Opråb til sundhedsministeren om en abonnementsordning." Se [henvendelse fra 11 organisationer til sundhedsministeren: Mere lighed med medicinabonnement](#) fra 8. november 2021.
- [Beløbsgrænser i Det behovsafhængige medicintilskudssystem](#)

Kundeservice

Apotekerne har fokus på borgernes behov

Argumenterne bygger på apotekernes strategi "Apoteket tættere på dig", [kapitel 2](#).

- "Apoteket skal være til rådighed, når borgerne har brug for det. Der skal være nem adgang til det lokale apotek. Tilgængeligheden og åbningstiderne skal løbende vurderes og tilpasses i forhold til borgerens behov." Kilde: Apotekerforeningens Nyhedsbrev 9. november 2021: "[Reform har sikret danskerne lettere adgang til lægemidler, lavere priser og bedre service](#)".
- "Over 10 år er ventetiden halveret fra omkring 5 minutter i 2009 til nu ca. 2 minutter." Kilde: Apotekerforeningens Nyhedsbrev 9. november 2021: "[Reform har sikret danskerne lettere adgang til lægemidler, lavere priser og bedre service](#)".
- "Hvert år kommer cirka 94 procent af alle voksne danskere på apoteket." Kilde: MEGAFON for Danmarks Apotekerforening, jf. "[Lægemidler i Danmark 2017-18](#)".
- "Målinger viser, at et stort flertal af borgerne er tilfredse med deres apotek." Kilde: MEGAFON for Danmarks Apotekerforening, jf. [Lægemidler i Danmark 2020-21](#).

Medicinmangel

Apotekerne kan afhjælpe en del af manglen på medicin

- Baggrundsinfo om Serious shortage protocol (SSP): "[Serious shortage protocols - background and updates](#)"
- Apotekerforeningens nyhedsbrev af 27. april 2021 om leveringsssvigt "[Restordre på medicin bølger op og ned.](#)"
- Pressemeddelelse 2021: "[Ny app viser vej til medicinen](#)"
- Debatindlæg 2021: "[Flere tiltag i gang mod restordreproblemet](#)"

Selvvalg

Håndkøbsmedicin skal også udleveres af eksperter

- "Undersøgelser viser, at hver femte håndkøbskunde efterspørger forkert medicin i forhold til deres symptomer eller tager medicinen forkert eller oplever andre problemer med medicinen." Kilde: Pharmakon, 2011: "[Forekomsten af lægemiddelrelaterede problemer ved selvmedicinering](#)".
- "Selvvalg ses ikke at give lavere priser". Kilde: "[Håndkøbsmedicin i selvvalg – Evalueringsrapport for 2018-2019.](#)"
- "Sundhedsorganisationer talte imod loven om selvvalg": Kilde: [Hørings svar på L38](#), [Høringsnotat](#) og [Forskeroplæg på FT-høring: Sofia Sporrung](#) (2016).

Lige adgang til sundhed i hele landet

Borgerne i landdistrikterne har krav på samme kvalitet og muligheder på sundhedsområdet som borgere i resten af landet

- "Borgerne i landdistrikter bruger i gennemsnit mere medicin end i resten af landet." Kilde: Apotekerforeningens Nyhedsbrev 31. oktober 2013: "[Polyfarmaci er udbredt i yderområder og socialt udsatte områder](#)"
- "Hver fjerde indbygger i yderkommuner bruger mere end fem slags receptpligtig medicin." Kilde: Apotekerforeningens Nyhedsbrev 17. november 2017: "[1 million bruger fem lægemidler – store kommunale forskelle](#)"
- "Det er vigtigt, at der er gode lokale sundhedstilbud tæt på borgerne, og at der er god adgang til rådgivning om medicin lokalt." Kilde: LDF's sundhedsudspil "[Lige sundhedstilbud i hele landet](#)"

Ejerskab af apoteker

Apoteker skal ejes af farmaceuter

- Krav om farmaceutejerskab er udbredt i Europa. De seneste sammenligninger fra [PGEU](#) (Pharmaceutical Group of the European Union) fra 2022 viser, at 13 EU-lande (med 61 procent af EU's befolkning) har krav om farmaceutejerskab. 18 lande (med 68 procent af EU's befolkning) har geografiske eller demografiske kriterier for adgang til etablering af apotek.
- EU-domstolen har i 2009 slået fast, at andre ordninger ikke i lige så høj grad kan sikre samme niveau for sikkerhed og kvalitet i lægemiddelforsyningen, jf. [EU-domstolens pressemeddelelse af 19. maj 2009](#) omhandlende to domme afsagt om farmaceutejerskab, jf. også WHO Europe "[Legal and regulatory framework for community pharmacies in the WHO European Region](#)" (2019)
- "[Rapport om modernisering af apotekersektoren](#)" (Sundhedsministeriet, 2014)
- "[Sundhedsreform](#)", bred politisk aftale af 20/5 2022.

Apotekerudnævnelse	<p>Apotekerne skal ledes af kompetente farmaceuter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lægemiddelstyrelsens proces for udnævnelse af apotekere.
Prissystem for medicin	<p>Det danske prissystem sikrer lave priser på apoteket</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Danske apoteker har Europas laveste priser på kopimedicin" Kilde: Apotekerforeningens nyhedsbrev af 24. november 2021: "Markante prisfald på apotekerne sender Danmark i bund med Europas laveste priser på kopimedicin i 2021" • "Den gennemsnitlige pris på medicin, der kun må sælges på apoteket, er mere end halveret siden 2000." Kilde: Apotekerforeningens årbog "Lægemidler i Danmark 2020-21". • "Forsyningsproblemer giver indimellem prishop på enkelte lægemidler." Kilde: Apotekerforeningens Nyhedsbrev 12. juni 2020: "De gennemsnitlige priser på lægemidler falder igen" og Apotekerforeningens Nyhedsbrev 12. november 2019: "Priserne på medicin falder oftere end de stiger" <p>For øvrig dokumentation af fakta om lægemiddelpriser og prissystemet i Danmark, henvises til "Lægemidler i Danmark 2020-21", afsnittene om "Apotekets medicinpriser" (side 10-13).</p>
Salg af håndkøbsmedicin i supermarkeder mv.	<p>Håndkøbsliberalisering har givet højere priser og lavere sikkerhed</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Danske og tyske undersøgelser viser, at hver femte håndkøbskunde efterspørger forkert medicin, bruger den forkert eller har andre problemer med håndkøbsmedicinen." Kilde: <i>Pharmakon</i>, 2011: "Forekomsten af lægemiddelrelaterede problemer ved selvmedicinering". <p>For øvrig dokumentation af fakta om priser på håndkøbslægemidler og virkningen af liberaliseringen, henvises til "Lægemidler i Danmark 2020-21", kapitlerne "Medicin i detailhandlen" og "Apotekets medicinpriser".</p>
Medicinsk cannabis	<p>Effekten af medicinsk cannabis skal dokumenteres, som andre lægemidler</p> <ul style="list-style-type: none"> • Debatindlæg 2017: "Overlad lægemiddelgodkendelser til eksperter" og "Tag imod ministeren med åbne arme".
Medicin og miljø	<p>Medicin skal belaste miljøet mindst muligt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Debatindlæg via Alliancen Stop Medicinospild: "Medicinrester skal ikke i skraldespanden" • Farmaci 2022: "Kampagne om indsamling af medicinrester" og "Apoteker registrerer medicinrester" • Medicinaffald skal afleveres på apoteket Folder om: "Medicinaffald" • Pressemeddelelse: "Ny kampagne stiller skarpt på danskernes viden om medicinrester". OECD og WHO advarer om medicinaffald.